

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. II. Cap. 2. de Clericis pugnantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

tionem implicitam per sententias aliorum & quamdam annotationem perpetuam in Concilium. Hæc sunt verba FAGNANI. Monitum ad Lectorem, cui inserta est hæc Prefatio, aliam continet assertionem FAGNANI doctrinæ dissonam; scilicet, in Declarationibus Cardinalium notari diem, quo edita sunt, easque, quibus dies apponitur, esse præstantiores. Contrarium docet FAGNANUS, ut in Observationibus circa Declarationes illas dictum fuit.

TITULUS XXII.

Discussio Interpretationum FAGNANI circa Decreta Concilii Tridentini laudata in INDICE Literæ T. sub hoc Titulo, Concilium Tridentinum, ubi Sessionum Ordo servatur

Duplex momentum ad discutiendas has interpretationes inducit. Autor Congregationis Concilii interpretis diutissime fuit à Secretis; callebat præterea perfectissime artem distinguendi Declarationes falso huic Congregationi attributas, ab eis, quæ sunt verus ejus fœtus. Hæc autem magnam auctoritatem habent in multis regionibus: magni igitur quoad omnes Nationes refert, non ignorare sententiam ejus Autoris circa hæc Decreta, pluribusque locis utile est noscere Declarationes ejus generis, quarum mentionem facit.

CAPUT I.

Caput 13. de ætate & qualitate Capita 4. & 5. de tempore Ordinationis.

Quod dicit in Cap. 13. Sess. VII. exponendo Cap. 13. accipimus, de ætate & qualitate. nullam patitur difficultatem: secus est de ejus dictis in Cap. 1. Sess. XIV. in expositione Cap. 4. & 5. de tempore Ordinationis.

Ut intelligatur id, in quo Autoris interpretatio laborat, observandum est, intelligentiam Capituli pendere à Prefatione Sessionis, in qua Synodus exponit, magni referre, ut Episcopus Clericos vitiosos coercet, eos maxime quibus animarum cura commissa est; secus enim Laicos corripere frustra tentabit, qui dubio procul ipsi objicient, eum in Clericis à quibus exemplum petere debent, eadem vitia tolerare; si vero Clericus vitiosus eorum correctionem suscipiat, huic respondebunt eum ipsum id, quod redarguit, facere: undè concludit, Episcopum monere debere Clericos suæ Dioceseos, ut irreprehensibilem vitam agant, quia DEUS illis præcipit, ut sanctimoniam suam imitentur, & PAULUS eos objurat, ut Ministerium suum pravè agendi ratione, obrectationibus non objiciant; nihilque ipsum omittere debere, ut monitiones suas efficiat salubres: ut igitur via ad id conducentes aperiantur Episcopo, Synodus Canones sequentes condit. Primus Canon plures ejusmodi rationes disertè continet; scilicet 1. possit Episcopus promotionem ad Ordines Sacros, & promotionem ad Dignitates propter crimen occultum interdiciere, quocumque modo etiam extrà judicium 2. Vir ejusmodi repulsam passus nullà permissione, renitente Episcopo, impetratà juvari possit; 3. qualibet ejus, quem Episcopus, ab Ordinibus aut Dignitatibus suspendit, restitutio inutilis sit, nisi Episcopus ei consenserit.

Difficultas in eo versatur, an Clausula in priori parte expressa, quacumque ex causa etiam ob crimen occultum, quomodolibet etiam extrajudicialiter, extendatur ad potentiam suspendendi ab Ordinibus & Dignitatibus tertio Canonis membro concessam. Contendit FAGNANUS eam extendi; sive quia sermonis contextus id postulat, sive quia, nisi hoc ita esset, Concilium, quoad hunc casum, nullam facultatem novam concederet; videtur autem id intendisse in tri-

bus his capitibus, sententiam suam confirmat Declaratione Cardinalium. Cap. 5. n. 7.

Adversus opinionem istam objici potest in rebus odiosis extensioni non esse locum; qualis est suspensio, quæ pœna est, & proinde res odiosa. Ostensum fuit in tractatu de Censuris, eas ferri non posse ob delicta occulta, ab eo solo, qui eas ferri cognita, nec in Judicio probata. Valdè discrepant suspensio à receptis Ordinibus, & exclusio à recipiendis; hæc non est Censura, sed declaratio, quæ Episcopus, cujus Officium est ad Ordines vocare, significat sibi non placere, ut aliquis promoveatur. Hac prohibitionem nemini injuriam facit, quoniam Ordines nemini debentur; promotio est Actus gratiæ, & non Justitiæ; exclusio à gratiâ non est ignominia, & fieri potest sine scandalo. Contra, suspensio pœna est, quæ privat jure acquisito, quæ suspensio turpis est, & publicum scandalum parit, cum non apparet eam ex justâ causâ proficisci. Censura debet ferri in scriptis, ejusque causa nominatim exprimenda est; porro, crimen occultum exprimi nequit in suspensione, quin scandalum generetur.

Huic objectioni nulla responsio legitima satisfacere videtur, & quanto diligentius hoc Caput 1. Sess. XIV. perpendimus, tanto magis nobis suademus, illud nihil novi statuere, nisi, ut Episcopus, possit excludere ab Ordinibus ob crimen occultum, contra dispositionem Cap. 4. de tempor. Ordin. & ut nemo ex iis, qui sic excludentur, sui promotionem sperare possit, ex vi cujuslibet permissionis à Pontifice contra Episcopi voluntatem impetratæ; item, ut nemo ex iis, quos ab Ordinum exercitio, ob legitimam causam, ritèque probatam, Episcopus suspendit, restitui possit ex vi similis Rescripti aut Licentiæ. Hæc sunt duo vitia, quæ Concilium emendare voluit, quoniam ea Cleri dissolutionem fovebant.

FAGNAN. in idem Cap. 5. aliam proponit Quæstionem circa Cap. 1. Sess. XIV. quam ex occasione exponit prolixè tractat, quamvis uno verbo dirimi possit; quærit nimirum, an ex hujus Cap. dispositione, Prælati Regulares possint erga suos Religiosos, id quod Episcopo conceditur erga Clericos Sæculares? Respondere sufficiebat, quod Capite hoc de Religiosis non agente, Prælati Regulares Juris communis regulis subjacent; itaque, cum nullus sit Textus, qui his Prælati, vel Episcopo, concedat facultatem ab Ordinibus receptis, absque causâ legitimâ, ritè probatâ, suspendendi; non magis ii Prælati hodiè id possunt, quam olim. Præterea, rationes in Clericorum Sæcularium gratiam adductæ, pro Religiosis militant: eorum fama, Prælatique existimatio, postulant, ut causa, ejusque justitia, manifestæ sint.

CAPUT II.

Caput 2. de Clericis pugnantibus.

FAGNANUS hoc Caput exponens, duas quæstiones circa Decreta Concilii Tridentini proponit; priorem in Cap. 7. Sess. XIV. Quærit, an interdictum à Concilio latum, ut non detur dispensatio ab homicidio voluntario quoad promotionem ad Ordines Sacros, & Beneficia qualibet, ad eos extendatur, qui illud patrant, post promotionem ad Ordines Sacros, & Beneficia? numque hi, per interdictum illud, excludantur à dispensatione, quoad Exercitium Ordinum receptorum & administrationem jurium spiritualium sui Beneficii? Respondet, Congregationem Concilii interpretem, ipsosque Pontifices declaravisse, extensioni non esse locum, à num. 23. 41.

Contra responsionem hanc objici potest. 1. Rationem Concilii, quæ est, Legem Mosaicam ab Altari excludere virum homicidii præmeditati, sive deliberatione præviâ, & ex insidiis admitti, reum, locum habere tam erga promotum, quam erga eum, qui nondum promotus est. 2. Homicidium à viro ad Or-

Ordines aut Beneficia promoti patrati gravius esse ex circumstantiâ personæ. 3. Statuit Concilium, ut ejusmodi homicida nullum unquam Ordinem, nullum Beneficium, nullum Ecclesiasticum Officium obtineat.

Alia non videtur huic objectioni responsio occurrere, nisi litterarum excludere extensionem, quam mens Legis postulat.

Altera quæstio est, an *Cap. 6. Sess. XXIV.* concedens Episcopo Dispensationem ab Irregularitatibus ex crimine occulto provenientius, eâ exceptâ, quæ homicidium voluntarium sequitur, eum hac exceptione excludat à dispensatione, quoad Ordines Minores? Responsio ejus est, eum excludi; quia exceptio generalis est. Non attendit intentionem hujus Capituli esse, ut restituatur Episcopo dispensationes quoad casus occultos Pontifici reservatos, oportet, ut, si Episcopus, ab hac irregularitate, quoad Ordines Minores, dispensare poterat, oportet, inquam, ut illud post Concilium possit; porro, fatetur extitisse Doctores, qui hanc in Episcopo facultatem agnoscebant; imò fatetur ipse, Episcopum id posse, quoad Beneficia simplicia; porro, hoc in Capite Ordines Minores ejusdem conditionis sunt cujus Beneficia simplicia. *Cap. 1. de Filiis Presb. in 6.* Exceptio non cadit nisi in casus jam Pontifici reservatos; sicut Regula ferens, Episcopum posse in posterum dispensare ab omnibus casibus occultis Pontifici reservatis.

CAPUT III.

Caput 27. de Electione.

FAGNANUS in hoc Caput exponit *Cap. 10. Sess. XXIV. de Refor.* Occasionem petit ex eo, quod *Caput 27.* irritet Electionem Presbyteri Sæcularis ad Prioratum Canonico Regularium, unâque jubeat, hunc Presbyterum & alios Clericos Sæculares, qui Beneficia in illo Monasterio possidebant, professionem facere, proinde Pontifex magnum discrimen constituit inter Prælatum & Beneficia inferiora, horum Provisiones confirmat, sub lege tamen professionis à Beneficiis emittendæ; irritat verò Electionem ad Prælatum.

Propter hanc differentiam *Fagnanus* laudat *Cap. 10.* contenditque illud hanc tacite approbare, in eo, quod jubet Beneficia Religiosis Professis conferri solita, cum per mortem aut Resignationem ejus, qui illa possidet, vacaverint, in Titulum conferri Religiosis ejusdem Ordinis, sive, qui se habitum sumptuos professionemque facturos, fide data pollicebuntur. Ad probandam opinionem suam, contendit, alternativam de quâ agitur, non esse alternativam optionis; quæ libertatem his vel illis conferendi permittat, sed alternativam distributionis, quæ Prælatum Regulares Religiosis Ordinis actu professis conferri præcipit, & permittit alia Beneficia Regularia conferri iis, qui se ad faciendam in Ordine professionem adstringent. Quamvis hæc interpretatio aliquantum reluctari videatur, eam reperisse se existimat in *Cap. 21. Sess. XXV. de Regular.* ubi Concilium distinguit Prælatum ab aliis Beneficiis Regularibus in eo, quod optare se testatur, ut Religiosis actu professis conferantur, & quoad reliqua, insinuat, ea aliis dari posse, quam talibus Religiosis. Postea laudat aliquot Declarationes Cardinalium, à quibus hæc distinctio approbata est, decidendo, Prælatum Religiosis actu professis conferri debere, Beneficia autem inferiora sive simplicia iis, qui se professionem facturos pollicebuntur. Sibi *Clementinam, de supplend. neglig.* objicit, quæ, ut medeatur negligentia Prælatorum Regularium non conferentium intra tempus definitum Prioratus, Ecclesias, administrationes, aliave quælibet Beneficia ab eorum collatione dependentia, concedit Episcopis Diocesanis jus eorum negligentiam supplendi, Beneficia, quæ à Religiosis teneri solent, Religiosis Monasterii conferendo, cujus

Prælati negligentes sunt: nec distinguit Prælatum ab aliis Beneficiis. Respondet autem his verbis, aut alia, intelligi Beneficia ejusdem generis, atque in hoc eam à Concilio Tridentino fuisse emendam.

Ex hoc Excerpto manifestum fit. 1. Interpretationem *Cap. 10.* à FAGNANO propositam, non esse congruam; ibi enim Concilium de Prælatum non loquitur, quæ, nisi nominatim referantur, in dispositione Canonum non continentur. 2. Nihilominus accuratam esse hujus Textus accommodationem ad expositionem, *Cap. 27.* quia *Caput hoc 10.* nullum discrimen inter Prælatum, & Beneficia inferiora, quoad eorum Provisionem ponit, siquidem de Prælatum non loquitur. Non tamen hæc obstant, quominus lectio ejus loci utilis sit: ex eâ discitur usus hodiernus circa Collationes Beneficiorum Regularium Clericis Sæcularibus factas, sub lege emittendæ professionis, qui usus fert, Collatores ordinarios Beneficia Prælatum inferiora, administrationes, dignitates &c. concedere posse sub eadem lege: extareque clausulas, quas Pontifex solus collationibus inferere potest, quas sub eadem lege facit.

CAPUT IV.

Caput 1. de Simonia.

FAGNANUS in hoc Caput, in quo S. GREGORIUS quilibet dare vetat pro receptione Ordinum, usu Pallii, Membranis, Sigillo &c. quoniam sicut Episcopus manum, quam imponit, vendere, ita Minister, vel Notarius vocem vel calamum vendere non debet: refert varias opiniones circa operam Notarii, & præ cæteris Decretum Concilii *Mediolan.* an. 1579. quod enumeratis omnibus Actibus quæ Scriba, vel Amanuensis gratis dare debet, ipsi prohibet accipere id etiam, quod ultrò oblatum fuerit; additque, eum ejusmodi oblationem, tutâ conscientia possidere non posse, definit, eum obligatum fore ad eam pauperibus loci distribuendam, eumque in foro exteriori damnandum esse in quadruplum; tum subjicit FAGNANUS, Concilium intervenisse, quod hanc opinionem varietatem sustulit, datque excerptum Statutorum ejus *Cap. 1. Sess. XXI.* in hunc finem conditorum; scilicet in locis ubi mos est, Scribam nihil accipere pro Litteris Dimissorias, & Litteris Testimonialibus, mos servabitur: in cæteris locis decimam unius Aurei partem accipere licebit, modò salarium ei pro ejus officii exercitio non sit constitutum; Episcopus autem hujus emolumentum, neque directo neque indirecto modo, particeps sit; Notarius, seu Scriba stipendiarius has Litteras gratis dabit; omnis taxa, statutum, consuetudo etiam immemorialis contraria, tamquam verâ corruptelâ rescinduntur.

Tum accommodans hoc Decretum ad varias, quas retulit opiniones, observat quædam in eo probata, repudiata, aut temperata fuerint. Indè transit ad Declarationes Congregationis Concilii interpretis, quæ declaravit, Decretum, licet Collationem Ordinum solam spectare videatur, nihilominus ad Collationem Beneficiorum extendi, cum hoc discrimine, quod cum Scribæ opera sit major, quoad consecutionem Instrumentorum, quæ Beneficia spectant, majus salarium accipere possit pro laboris ratâ, non tamen ultra Aureum, comprehensis scripturâ, sigillo, aliisque rebus ad id requisitis; sub iisdem conditionibus supra à Concilio præscriptis.

Eadem conditiones in aliis Declarationibus iterantur, quas postea refert, quarum una ab eadem Congregatione profecta est 5. Mart. 1601. alia à Congregatione de Episcopis 25. Octobris 1588. utraque spectat alios casus, in quibus Scriba nihil omnino accipere debet, atque alios, in quibus accipere non debet, nisi pro ratâ laboris sui atque impensarum suarum. De casibus prioris generis duntaxat agemus; iis nempe, in quibus agitur de licentia aut